

17.03.2021

**Прем'єр-міністру України –
Д.А.ШМИГАЛЮ**

Копія:
**Секретарю РНБО України
О.М.ДАНІЛОВУ**

**Заступнику керівника Офісу Президента України
Ю.А.СВИРИДЕНКО**

**В.о. міністра енергетики та вугільної промисловості України
Ю.Ю.ВІТРЕНКУ**

**Міністру розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
І.Р.ПЕТРАШКУ**

**Міністру фінансів України
С.М.МАРЧЕНКУ**

**Голові Антимонопольного комітету України
О.С.ПІЩАНСЬКІЙ**

**Голові Державної регуляторної служби України
О.В.КУЧЕРУ**

**Голові НКРЕКП
В.В.ТАРАСЮКУ**

**Голові правління НЕК «УКРЕНЕРГО»
В.Д.КУДРИЦЬКОМУ**

**Голові правління АТ «Укрзалізниця»
В.М.ЖМАКУ**

*Щодо неприпустимості збільшення податку на викиди
CO₂ і його подальшого використання для фінансування
«зелених» тарифів на електроенергію*

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Користуючись нагодою, дозвольте від імені багатотисячних колективів провідних вітчизняних галузей промисловості засвідчити Вам повагу, та звернутися щодо наступного.

Як відомо, наразі Міністерством енергетики та вугільної промисловості України (Міненерго) розглядається ідея зміни джерела субсидування «зеленої енергетики» з тарифу НЕК «Укренерго» податком на викиди CO₂, рівень якого сьогодні становить 10 грн на тону вуглекислого газу. При цьому, «вуглецевий податок» планується збільшити.

Треба відзначити, що і без того «зелений» тариф на електроенергію в Україні значно перевищує тариф і ринкову вартість електроенергії з традиційних джерел, внаслідок чого держава повинна субсидувати «зелену енергетику» щорічно майже на 37-40 млрд грн. Цей дефіцит сьогодні компенсується за рахунок тарифу «Укренерго» на передачу електроенергії, який зараз становить 294 грн/МВт-год, з яких на підтримку «зеленої енергетики» витрачається 209 грн/МВт-год. Така ситуація створює значне фінансове навантаження на промисловість України.

В той же час, в рамках Паризького угоди весь світ, в тому числі і Україна, задекларував рух в сторону декарбонізації, прийнявши на себе зобов'язання щодо зниження рівня викидів CO₂ на 40-55% до 2030 р., а багато країн оголосили про плани вийти на нульовий рівень викидів CO₂ до 2050 року.

Декарбонізація передбачає інвестування величезних фінансових коштів у корінне переобладнання виробництва, що особливо актуально для промисловості. Так, згідно з оцінками, сума коштів, необхідна українській промисловості для декарбонізації тільки в період 2021-2030 рр., становить понад 37 млрд євро.

Українська промисловість сьогодні – це 58% загального експорту товарів з України (так, у 2018 р. вона забезпечила надходження у розмірі 27 млрд дол.США), 31% від усіх податків, 23% усіх робочих місць в Україні (а це майже 2 млн осіб, без урахування впливу на суміжні галузі), найбільший донор Пенсійного фонду України, а також більше половини залізничних вантажоперевезень та перевалки в українських портах. І, на жаль, протягом останніх двох років промислове виробництво поступово скорочується – так, його зниження у 2020 р. склало 5,2%.

Сьогодні у промисловості відсутні власні джерела для фінансування проектів декарбонізації – у зв'язку з економічною кризою, посиленою пандемією коронавірусу COVID-19, багато підприємств в 2019-2020 рр. працювали збитково (так, у III кварталі 2020 р. загальний збиток досяг 45 млрд грн, в т.ч. в машинобудуванні 8,8 млрд грн, в металургії 10,2 млрд грн, в хімічній промисловості 18,3 млрд грн).

В більшості країн світу декарбонізація проводиться за активної державної підтримки, особливо в період кризи. Так, в Європейському Союзі екологічна модернізація та декарбонізація виробництва проводилися, в тому числі, за рахунок державних субсидій, дотацій, надання податкових пільг, повернення податків, пільгових кредитів, грантів та інших інструментів. Як приклад, ЄС планує до 2030 р. інвестувати у виробництво «зеленого» водню та «зеленого» аміаку до 1,4 трлн євро.

Також, на відміну від України, європейські підприємства мають можливість значно простіше і дешевше залучити кредити для фінансування власних інвестицій.

В той же час, в Україні зараз діє неефективна екологічна і фіскальна система оподаткування. Екологічні податки, які стягуються з підприємств, виконують виключно фіскальну функцію, їх значна частина надходить до загального фонду державного бюджету і використовується без відповідного цільового призначення. Так, до загального фонду держбюджету надходить 100% коштів податку на CO₂, які витрачаються на все, що завгодно, тільки не на декарбонізація.

Бізнес та екологічна громадськість давно прийшли до висновку, що найбільш ефективним і раціональним використанням коштів податку на CO₂ є його спрямування на програми декарбонізації української економіки, наприклад, на співфінансування таких проектів.

В цьому ключі, справедливим підходом було б використання коштів «вуглецевого податку» там, де формуються відповідні CO₂ викиди, тобто, вони повинні бути спрямованими на

модернізацію підприємств, навколо яких живуть українці. Замість цього, податок на CO₂ пропонується віддати на виплати так званим «інвесторам» в поновлювання джерела енергії, залишаючи індустріальні регіони країни і їх жителів без відповідного фінансування та надії на поліпшення екологічних, економічних та соціальних умов.

Поточна ініціатива влади спрямувати кошти «вуглецевого податку» на фінансування «зелених» тарифів не вирішує питання його цільового використання для декарбонізації української економіки, а ще більше посилює проблему, оскільки передбачає зростання ставок податку. Замість того, щоб надати джерела для часткового фінансування проектів зі скорочення викидів CO₂, влада пропонує збільшити фіскальний тиск на промисловість разом з покладеними зобов'язаннями інвестувати величезні суми в проекти декарбонізації.

Збільшення податкового навантаження на українську промисловість на 40 млрд грн в умовах економічної кризи стане убивчим для вітчизняної промисловості- фактично, це призведе до подвійного зростання збитковості українських підприємств. При цьому, треба пам'ятати про інші зобов'язання, які вже були або в недалекому майбутньому будуть покладені на українську промисловість, а саме:

- інвестиції в декарбонізацію в період 2021-2030 рр. - 37 млрд євро;
- інвестиції в екологічну модернізацію згідно проекту Закону 4167 (виконання 75-ї директиви ЄС) - понад 10 млрд євро протягом 4-х років.

Тобто, подібна ініціатива гарантовано призведе до повного втрати нашої промисловості і деіндустріалізації України. Оскільки промисловість є базовою часткою і основним драйвером економіки України в цілому, від якої залежать інші галузі, зокрема, транспортна, портова галузь, сільське господарство, велика частина малого і середнього бізнесу, «ланцюгова реакція» катастрофічно позначиться і на них. Зокрема, збільшення податкового навантаження на промисловість опосередковано збільшить собівартість виробництва сільськогосподарської продукції, що, в свою чергу, призведе до зниження конкурентоспроможності сільськогосподарських виробників на зовнішніх ринках та, в кінцевому ланцюгу, до зростання цін на продукти харчування на внутрішньому ринку, а також унеможливить впровадження специфічних заходів щодо зниження парникових газів, особливо, малими та середніми сільськогосподарськими товаровиробниками та фермерами. Окрім того, відбудеться колапс найбільших українських компаній, які залежать від рівня промислового виробництва в країні, таких, як АТ «Укрзалізниця», ГК «Нафтогаз України», ДП «Адміністрація морських портів України» та інших.

Відсутність джерел для багатомільярдних інвестицій в екомодернізацію і декарбонізацію призведе не тільки до закриття багатьох українських підприємств та загального падіння економіки України, а й безпосередньо вплине на вибухове зростання безробіття, зниження загального рівня життя, скорочення валютних надходжень (під ризиком близько половини експортних надходжень в країну), податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, зростання дефіциту Пенсійного фонду України, зниженні рівня соціальної підтримки громадян і загального рівня життя.

Рівень безробіття в Україні і без того вже зріс до 9,7% (станом на III квартал 2020 р.), в порівнянні з 8,6% у 2019 р. Наразі, більше 1,6 млн осіб активно шукають роботу, і ініціатива використання податку за викиди CO₂ на фінансування «зелених» тарифів (які встановлені державою на рівні, який є суттєво вищими за ринкові ціни на електроенергію) призведе до значного збільшення даної цифри.

Держава, а не українська промисловість, взяла на себе зобов'язання платити підвищені «зелені» тарифи. І саме держава повинна забезпечити джерела для покриття дефіциту. Перекладання ж цього

тягаря на промисловість є не тільки несправедливим, але й матиме катастрофічні наслідки для всієї економіки та національної безпеки України в цілому.

З огляду на вищевказане, з метою уникнення економічної, екологічної та соціальної катастрофи в Україні, вважаємо за необхідне негайно реалізувати наступні кроки:

1. Держава повинна взяти на себе виконання зобов'язань перед інвесторам в поновлювані джерела енергії, а не перекладати відповідальність за їх фінансування на промисловість.

2. Держава повинна компенсувати фінансовий дефіцит, що виникає, за рахунок випуску зелених євробондів в ЄС під мінімальні відсотки, оскільки без системної допомоги з боку ЄС Україні буде практично неможливо досягти цілей зі скорочення викидів CO₂ без критичного шкоди для національної економіки. При цьому, євробонди повинен випускати не НЕК «Укренерго», який є системним оператором електроенергії і на якого згодом звалиться додаткове фінансове навантаження по виплаті євробондів і відсотків, а Кабінет Міністрів України.

3. Держава за рахунок інших джерел має створити всі умови для зниження тарифу НЕК «Укренерго» в частині складової на виплату «зелених» тарифів, що дозволить зберегти конкурентоспроможність економіки України.

4. Податок на CO₂, в першу чергу, спрямовувати на модернізацію українських підприємств, головним чином, за рахунок надання можливості підприємствам використовувати більшу частину цього податку на інвестиційні проекти з енергоефективності, що дозволить зберегти українську промисловість і робочі місця в довгостроковій перспективі.

З повагою та сподіванням на Ваше розуміння та підтримку.

**Голова Федерації
металургів України**

С.Л.Біленький

**Президент
ОП «Укрметалургпром»**

О.Ф.Каленков

**Президент
Союзу хіміків України**

О.Г.Голубов

**Виконавчий директор
АПСП «Скло України»**

В.Ю.Цветов

**Голова Асоціації
«Укрцемент»**

П.С.Качур

**Виконавчий директор
Української асоціації
виробників феросплавів та
іншої електрометалургійної
продукції «УкрФА»**

С.Л.Кудрявцев